

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΣΤΗ ΣΤΑΦΙΔΑ

— Πώς την θυμούμαι, μού έλεγαν ό κιο Θανάσης ό Γαρόζος, πάν-
τοτε, την εποχή αυτή: Τό Δεκαπενταήγουστο, της Παναγίας, με τη μι-
κρή κι' εχάριστη νηστεία του, και τις σταφίδες που είνε σν' άλώνια άπλωμένες
κάτω από τόν ήλιο!

Ό ήλιος ψήγει τη γη, τή φρούτα ώ-
ριμάζουν, ή άχλαδιές γίνονται σάν πολυ-
πέλακοι, με τή χροιά τ' άχλάδια τους,
πού κρέονται ψηλά. Άργά και σιωπηλά
γίνονται τή μαζοποιήρια κυδώνια, τή
μήλα κοκκινίζουν, σάν δειλές κοπέλλες,
μέσα στήσ ημελιάς τό φύλλωμα, τή δαμά-
σκηνα νομίζεις πως είνε χάντρες κεχρι-
μαριών χοντροές και τή χνουδωτά ρο-
δάκινα, σάν μάγουλα έφρίβου, άρχίζουν
νά γλαυαίνουν...

Όλη ή φύσις μοσχοβολάει από ώφι-
μασι, από κάτι τό γλυκό πού ψήνεται
στον ήλιο, από μία ώριμασι ζωής.

Σάν τελειούν τού τραγητού τό «πρώτο
χέρι» κι' ή «μυρομήματα» ή σταφίδα
επιπλόνονται σς' άλώνι, άντικριστό στον
ήλιο, κι' ό «επιστάτης» πήγαινε στήν
πόλι για φαί, κι' ό πατέρας κατέβαινεκι
αυτός για νά ιδή τους φίλους του, νά μά-
θη τή νέα του «ντουλιά» και νά ειπή
τά τή δικιά του, για τόν τρύγο, έμεινε, φιλ-
μίζοντας τ' άλώνια, έμεις μονάχα, τή
παλιά!...

Τότε, από τό άντικριστό άλώνι του Δημαράτου, μού φώναζεν ό Δημ:
— Όσοσορέ, Νάσο, έ, έ, έ, έ, έ!
— Τί είνε, όρε Δημ;
— Πάμε για σιταρήθρες, όρε Νάσο, έ, έ, έ!
— Σιταρήθρες και Τοιμτογιανάδες ήσαν άρβανοι
άπάνω στου λόφου την πλαγιά και μέσα στό θερι-
σμένα τή χωράφια. Και «κισιπούλες» σύννεφο, πού
έρχονται τόν Μάιο—Ιούνιο και γεμίζουν τόν τόπο.
Και Κατσουλές, και Φίλωροι, όσοι νά ης. Τούς
έφερες;
— Όχι.

— Μά νά ήταν μοναχά αυτά!... Τί θέλεις και δέν
ήταν... Και σοκολήδες και παντοπούδες και γυλιάν-
τρες, πού τις άκούς νά λαλούν και άνασταίνασαι.
Έφερες τί είνε ή γυλιάντρα; Δέν τή έφερες; Άμα
λαλαί ή γυλιάντρα, τ' άηδώνι δέν λαλεί πεινά. Σκά-
ζει άπ' τό κακό του. Κελάδημα γλύκα και μεράκι
και παθαβιός; Τό λέει και τό τραγουδι:
**Γυλιάντρα μου, γυλιάντρα μου,
έου πήρες τόν άντρο μου!**
— Άφου είνε έτσι, τότε γιατί τή σκοταίνεις και
τήν τρώς;
— Έ, δέν λέει κι' ή παροιμία: «Παιδιάτεια μυα-
λά και κυνηγών χαμπέρας»; ... "Έπειτα έχουν και
χρέας νόστιμο. Έφραγες ποτέ σου «τσούνια»;
Όταν παχειά και στρογγυλιά, σάν αυγό ξεφλουδι-
σμένο; Άν και τή τσούνια δέν είνε κυνήγι τού καλο-
καιριού. Είνε χειμωνιάτικο πουλί και χειμωνιάτικο κυνήγι. Μόλις έρ-
θη ό χειμώνας και άρχίζουν:
— Τσόν—τσόν! Τσόν—τσόν!
Γι' αυτό τή λέν και «τσούνια».
Τραβούσαμε, λοιπόν, άπάνω
για κυνήγι. Πένομε κι' άλλα
παιδιά, συντρόφους, από τή γε-
τονικά «άλώνια» και τραβούσα-
με.
Πόσα πουλιά πιάνανε; ...
Σωρό!

Τή μαδούσαμε άμέσως, γυρι-
ζοντας καθένας στό άλώνι του, κ' άνάβριμε φωτιά με «ταίγχανα».
Έφερες τί είν' τή «ταίγχανα»;
Ταίγχανα λέμε στήν Τέρμηνη, έ-
μεις, τή ξηρά κοτσάνια της στα-
φίδας, όταν ξεραίνεται στον ήλιο
και τή τριβουν και μαζεύουν τόν
καρπό από αυτά. "Έπειτα τή πε-
τάνε. Έοεις τή λέτε «κότσιαλα»!
— Είνε τόσοσ καιρός πού έχω
νά τή «ιδώ, πού ούτε τή θυμού-
μαι πλέον!
— Άς είνε. Είνε πρώτης τή
σπουδής αποκλιμένος με σταφίδες και
άνθη κροκοδάφνης και άλμυριές. Ότε καινού
μεγάλα κάνουνε, ότε

και θράχα για νά σέ μαρτυρήση. Σάν κάνης τή δουλειά σου, μιιά
κλωτσιά και «ουτε άναγες φωτιά κι' ουτε τόν καπνό της είδες».

Τρώγαμε και χορταίναμε. Όλο γλύ-
κα, τετράλαχα!

Τά άλλα πού περισεύανε τή κάναμε
«κονσέρβα». «Κονσέρβα», μάλιστα, γιατί
γελάς; Δέν έφερες; Νά σοφ πώ: Μάδη-
σέ τα και καθάρισέ τα τή πουλιά. Βάλ-
τα σέ μιιά σακκούλα με θυμάρι τριμμένο
και μ'άλαι και όποτε θέλης παίγνε και
ψήνε άπ' αυτά!... Θεός! Διόλου δέν γλα-
λόνε. Και πως μοσχοβολούν άπ' τό θυ-
μάρι!... Νομίζεις ότι γεύσασι όλης της έ-
ξοχής τις χάρες και τις όμορφιές!...

Σέ λίγο νά κι' ό πατέρας μου με τόν
έπιστάτη κι' έχοντόσαν. Έλθές στό
κλειδοπίνικο, ντομάτες για σαλάτα, λάδι
και ξίδι στό σαλιτομήγκαλο, φράι στή
κοντοχώρα, ψωμί, γαλάβα και πιπεριές.
Και γεμάτη ή πετακούσρα από κόκκινο
χρσσί. Και γεμάτο από ρακι και τή ρα-
κοπιούκαλο!

Καθόντοσαν κι' οί δυό σταυροπόδι,
άπάνω σ' ένα στρώμα από φτέρες και ά-
λγυαριές πού μοσχοβολούσαν. Τό «σαρ-
δάκι» πλάι έφραγνε παχειά σιά Δίπλα
ήσαν τή κροβάτια, φτιασμένα από κλά-
δους πλατανιών και στρομμένα με παχη
από φτέρη στρώμα. Φτέρη και
λγυαριές και σρόνια κι' άγριοτροφέις!...

Κάνατε τού σταυρό τους, σάν άνθρώποι πού είχαν τή συνειδησί τους
ήσυχη.

— Άνιτε, άς ποδή και τού χρόνου!
Κι' έπειτα φώναζανε και ή έμένα:
— Έλα νά φάμε, Νάσο. Άνιτε, τί περιμένεις
τό λούτοιν;
— Άλλά πού έγω νά φάω σαρακοσιανά, πού ή-
μουν από άγριοπούλια χορτασμένοι.

— Έλεϊτα θά φάω, πατέρα! Τώρα δέν έχω
άκόμα όρεξι!...
— Πάλι θά ριχτήκες στό φρούτα και δέν τρώς!
Κύτταξε νά μήν τή τρώς άγουρα και σέ πιάσαν
πάλι θέρμες.

Και σάν τό γεύμα έτελείωνε μαζί με τήν πε-
τακούσρα, κάναν και πάλι τόν σταυρό τους, γέ-
νανε στή πλεγμένα με κλαδιά «γυιτάκια» τους και
τόν έπαιγνανε βαθειά, βαρειά κι' άξεκούραστα.
Τ' άπόγωμα έπισηνερες σς' άλώνια τή γετο-
νικά και τό βράδυ τραγουδι, τουφεκιδι και κακό.
Και άπαντούσαν, με τουφεκίες, τή άλλα τή άλώνια
και έαναρχίζαμε έμεις, πού γίνονταν «Άνάστα ό
Θεός!»

Και ή σταφίδα μαρίζε και γυλιάνε σς' ά-
λώνια. Και σταφίδαζε και σούρνε με τή ζάχαρή
της. Και στον άλωνιών τή μέση, ό μεγάλος ό
σταυρός. Στοιλιμένους με λουλούδια κροκοδάφνης
και άλγυαριές και με κρομασμένες σταφίδες, τις
πιο μεγάλες και καλές στήν κορυφή του και τή δυό-
τά χέρια του, σάν στεφανωμένους φύλακας τού άλωνιού και πρσστα

της τής δουλειάς μας.
— Μά, καθώς λέει και ή παροι-
μία:

**Μιά σ'ού κλέφτη,
δυό τού κλέφτη,
τρεις και τή κακή του μέρα!**

Μιά Κυριακή, γήοισε ό πατέ-
ρας, πιο ένωφες από τή χώρα, και
με έπιασε νά ψήνω τή πουλιάκια. Ή-
ταν πρσσηνη της Παναγίας.

— Βρε άθεε, μού λέει, βρε μα-
γαρισμένε, τέτοια μέρα, τρώς; ...
Και βγάνει τή λουριδα του και
μού δίνει ένα ξύλο, ένα ξύλο! πού
έβαλα και στή μανιόκια μου!

Και τήν άλλη τήν ήμερά άνημε-
ρα της Παναγίας, πού μάς έστειλε
ένα ταβά με χρέας, ή μακαρίτιασα
ή μάννα μου, και γίλιες άλλες δυό
λγυουδιές, έ ένα τόν άπιστοπλά, με
έδσεσ ό πατέρας μου θρονητάσ
στον κορμό της κοντοπαδορούσας
απιδιάς, νά βλέπω και νά λιμάζω.

Κι' έμεινα νηστεϊός, για τή φω-
ρία μου, όλη τήν ήμερά!
— Χωρίς φαί, χωρίς νερό!...

Ό επιστάτης έρχότανε με τό φαί...

Γαλιάντρα μου, Γαλιάντρα μου!

— Έ, όρε Νάσο, έ, έ, έ, έ, έ,

Άπάνω από τ' άλώνια στεκόταν ό σπουδής αποκλιμένος με σταφίδες και άνθη κροκοδάφνης και άλμυριές. Ότε καινού μεγάλα κάνουνε, ότε

Δεμένος σέ μιιά κοντοπαδορούσα άχλαδιά.

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΑΣ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΕΤΩΝ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΘΩΝΟΣ

(Από το περίφημο βιβλίο του συνοδευόμενου των Ξθωνα κατά την κάθοδό του στην Ελλάδα Βαυαρού αξιωματικού Χριστοφόρου Νέζερ)

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)

ΑΡΧΙΣΑΜΕ τότε τις φωνές κι έπειτ' από λίγη ώρα ή ψαβραμα μιά διπλώσε. Ένας ψαράς πού βρισκόταν μέσα σ' αυτή δέχτηκε μ' ένα τάληρο να μιάς ριμουκλήση ως τ' Αίγιο. Έδωσε τη βάρκα μας πίσω απ' την ψαρόβαρα και έπειτα από ένα τέταρτο της ώρας αποβιβάσαμε στο Αίγιο.

— Τώρα πιά είμαστε ασφαλείς, είπε ή κ. Μπερτίνι. Έχουμε εδώ ένα κουμάρο και θα πάμε στο σπίτι του να μιάς φιλοξενήση...

Πράγματι τόχαμε εγκαρδιωτάτες φιλοξενίας στο σπίτι αυτό. Χορτάσαμε την πείνα μας με άφθονο άτζεμ πιλάφι, κρέας κρέυ ψητό κ' έλεκτο τυρί κ' ήπιαμε εξαιρετή ρετσίνα. Έτσι κάναμε άρκετο κέφι και ξεχάσαμε τις περιπέτειές μας εκείνης της ημέρας. Μετά τα μεσάνυχτα πέσαμε και πλαγιάσαμε σέ αναπαυτικότητα κρεβάτια.

Την άλλη μέρα, πήραμε γαϊδοράκια κ' έπειτα από ένα εύχαρι στο ταξιδάκι τεσσάρων περίπου ωρών σ' έναν όμορφο όρθιο γεμάτο πλατάνια κ' έλατα φτάσαμε στο Ρίο, όπου μιάς περίμενε ένας γάλλος ψητός τόν όποιο μιάς είχε στείλει ο λοχαγός Σάλις από τα φαγάτά του γεύματος πού δέν έγινε.

Τό ίδιο βράδυ, συνάδευσα, τούς προσκαλεσμένους μου στάς Πάτρας.

ΚΒ'.

Η ΖΩΗ ΣΤΑΣ ΠΑΤΡΑΣ. Ο ΝΟΜΑΡΧΗΣ Κ. ΓΛΑΡΑΚΗΣ.
ΟΙ ΑΓΓΛΟΙ ΠΕΡΙΗΓΗΤΑΙ Κ.Τ.Α.

Η διαμονή στάς Πάτρας ήταν παρά πολύ εύχρηστη γιά μιάς. Η πόλις είχε πάρει κίλας όψι εύρωπαϊκής πόλεως. Τό νεώτερο τμήμα της πού άπλωνόταν ως τη θάλασσα ήταν ολόκληρο γεμάτο από νεώχιστα στίτια. Οι όρθιοι από παντού ελεύθερος. Και ή σπαξή πού ύπήρχαν σ' όλα τά πεζοδρόμια προστάτευαν τούς

Μοναχά τό βράδυ,σάν πήγε ο πατέρας μου στο γειτονικό άλόνι,ό επιστάτης μιάς μου έδωσε ένα κοκαλάκι πού περιόρισε, να γλύψω!

Μιά δέν με ρωτάτε, αν Ξανά-φανα πού νόστιμο φαί.

Άναστίνιζε ο κυρ Θανάσης.

Έχειτε τό κεφάλι του βαρού, σάτσηκα χαλμιοση ώρα έτσι, έπειτα τό ζούνησε λιπιμένα και είχε σάν να μιλούσε με τόν έαυτόν του:

— Άνιτε όρέ, χρόνια πού περάσανε!

Κοι έπειτ' γόρισε σ' έμένα.

— Έπέρασαν, μου είχε, από τότε γιορτίς πολλές τής Παναγιάς και πολλά Δεκατεταγούστα.

Άλλα τά ένήστεφα, κι άλλα δέν τά κρήτημα διόλου... Και γλέντησα τής Παναγιάς και διασκέδασα κι' έφαγα κι' άτολαφα ό,τι έπιθυμούσε ή ψυχή μου!.. Όλα ό-μωσ; αυτά και άλλα τόσα θα τά έδινα γιά ένα κοκαλάκι κρέας, πού περιόρισε ά τό τόν ταβιά και χυρά άπό τόν πατέρα μου, μιά ίσως και κατά μυστική του πατέρα μου διαταγή, μου έδωσε ό επιστάτης γιά να γλύψω....

Και πάλιν κατέβασε κάτω τό κεφάλι του και πάλιν έθιενεν ά-κι-ητος και πάλιν μοσχομούρισε σάν να μιλούζε με τόν έαυτόν του:

— Πάνε τά χρόνια, πάνε και περνούν και πίσω δέν γυρίζουν!

Τόν άφησα κι' έγω να νοσταλή και να γλύψω νοσρώ τό κόκαλο μιάς ζωής ολόκληρης, πού πέλασε, χωρίς να τοί μιλήσω!...

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

διαβάτες από τόν ήλιο.

Όλοι οι κάτοικοι περιπονούσαν εξαιρετικά τούς αξιωματικούς και τούς στρατιώτες κ' οι πρόβνοι, ο νομάρχης κ. Γλαράκης και μερικοί ιδιώται μιάς είχαν τα σπίτια τους ανοιχτά.

Η περισσότερη κίνησης βασιλευε τότε στο σπίτι του άγγλου προξένου Γρόσε, του όποιου ή σύζυγος ήταν παρισινή. Η κόρη του μιά Ξανθή, ζωηρή και χαριτωμένη κοπέλλα δεκαοχτώ χρόνων, τάραιε εξαιρετικά με την εμφάνισή της έμάς τούς νεαρούς αξιωματικούς. Οι Γρόσε δεχόντουσαν κάθε Κυριακή τό άπόγευμα και τό βράδυ έδιναν γόσο, υπό τούς ήχους εκλεκτής μουσικής. Έμεις χορευάμε άόχρητα τόσο πού ο ιδρώτας μιάς έλουσε τό τέλος ολόκληρου. Έκτός αυτού, ο μίστερ Γρόσε είχε πάντα στη διάθεσι ών ξένων του εκλεκτή άγγλική μύτρα, κρασί τούστερ και πούρα περίφημα.

Όσάκις δέν είμαστε προσκαλεσμένοι πουθενά, μαζεύομαστε σ' ένα γυναικό καφενείο, του όποιου ιδιοκτήτης ήταν κάποιος κεφαλονίτης. Βρισκαμε εκεί έλεκτο τζιούτικο κρασί, πότνι και ψητό άρνι. Έρχόταν επίσης εκεί και ο νομάρχης κ. Γλαράκης, ο όποιος αγαπούσε υπερβολικά τά γεματικά έθιμα και τη γλώσσα μας. Ήταν πολύ μοσχομένος χρυσός κ' ελεύθερος στις γνώμες του. Άν και κατέκρινε παρά πολλά από τά κακάς κείμενα έν Ελλάδα, έν τούτοις ήταν ένθουσιώδης πατριώτης. Όσάκις μάλιστα τό κρασί, άναθε τό ήμα του γινόταν πολύ όρμις στις έκφράσεις του. Άλλά, μολοντί υπεδείκνυε και έβλεπε τά έσφαλμένα μέτρα της αντιβασιλείας, ώ-τόσο διαγίνονταν πολύ έπικειχέ προς αυτήν. Γι' αυτό φιλονικίες συχνά με τόν Έλβετ λοχαγό Χάν, ο όποιος κατηγορούσε όρμιματα τά μέτρα αυτά, και προσπάτων όσα άφορούσαν τούς στρατιωτικούς. Τότε ο φιλέλλην πολικόνος ύπολοχαγός Προνοκόφσκυ αναλάμβανε χρέη διατητή.

Έκείνες τις ημέρες έφτασε με ύψηλοια στάς Πάτρας και ο κυβερνητικός ιατρός Τράϊμπερ. Άρχισε λοιπόν κι' αυτός να συχνάριζε τό έντευκτηριό μας και μιάς διηγόταν κάθε βράδυ πολλά ένδιαφέροντα γεγονότα της ζωής του.

Μεταξύ τών άλλων, μιάς περιέγραφε και τις τελευταίες ημέρες του μεγάλου Άγγλου ποιητού και φιλέλληνο Λόρδου Βύρωνος ο όποιος είχε πεθάνει στο Μεσολόγγι.

Ο δόκτωρ Τράϊμπερ ήταν τό-τε κι' αυτός γιατρός στο Μεσολόγγι. Ο Λόρδος Βύρων, ο όποιος είχε πάει εκεί μιάς με διακόσιους περίπου λουλιώτες, ά-γαναιτούσε πολύ γιατι οι πολεμισται αυτοί είχαν παράλογες αξιώσεις αν και φρόντιζε γι' αυτούς υπερβολικά όσο του τό έπέτρειαν ή περιστάσεις. Ο Βύρων ήταν ώραιότατος και δυνατώτατος. Ήταν επίσης εκ φύσεως μελαγχολικός κ' ή ελαγίστη άφορη ή έρέθιζε υπερβολικά. Έξουσε πολύ άσπασα, έκανε άσπαστες τή μιά μέρα και την άλλη ζούσε εγκρατέ-σασα, συγχρόνως έπινε δυνατά οίνοπνευματώδη πιτά. Ηστέ δέν ύποτασσόταν σέ καμμιά ιατρική σύσταση. Τό Μεσολόγγι έχει πολύ καλό κλίμα, αλλά ο ώ-ραιος και ρωμαλέος ποιητής, καθώς έξουσε άτ.κ.α. κρ ολόγησε μιά μέρα και έπαθε δυνατό πυρετό. Τότε προσκάλεσε τό γιατρό Τράϊμπερ, ο όποιος αν και χαρακτηρίσε τό πάθημα του ποιητού δόσημαντο, έν τούτοις τού σινίστησε άπάκευτο. Άλλά εκείνο του όποιου ο Βύρων έ-στερείτο άπολύτως ήταν ή άνά-πανσις. Ήταν συνηθισμένος να κινήται διαρκώς και, παρά τις συμβουλές του Τράϊμπερ, σηκώθηκε απ' τό κρεβάτι, πού-μα πού έπεδειώσε κάπως την κατάστασι του.

(Ακολουθεί)

